

LBRIS

We know
books

DORA PAVEL

PUDRĂ

ROMAN

Ediția a II-a revăzută

EDITURA PENTRU ARTĂ ȘI LITERATURĂ
București, 2026

1

Să revii după două zile, să încerci să repari nu rușinea de a fi murit de o moarte clinică, adică una ezitantă, neîmplinită, ci imprudența și impudoarea de-a te fi întors la viață atunci când toți te știau mort, când părinți și frați, veri, unchi și mătuși, vecini, cunoscuți și colegi se obișnuiseră sau începuseră să se obișnuiască cu asta, și ceea ce părea devastator, imposibil de suportat, gîndul unei pierderi premature – cu precipitarea brutală a lucrurilor, așa cum se întîmplă în cazul oricărei înmormîntări – luase deja aerul normalității, lumea acceptînd mai ușor și mai repede decît credea adevărul morții tale, mai mult obosiți decît îndurerați, eliminîndu-te dintre ei și începînd să-și pună deja viața pe alt făgaș, unul care te exclude, să și-o ordoneze altfel, să-și facă loc acolo unde spațiul vital te încăpuse și pe tine pînă de curînd, pentru ca acum să-l invadeze singuri, fără ocolișuri și obstacole, să-l recupereze ca și cum tu nici n-ai fi existat vreodată, o primă compensație și întru totul legitimă pentru pierderea care i-a

încercat. Și lucrurile încep să se replieze din mers, chiar din acele clipe care urmează morții tale, pentru că zilele în care se pregătește o înmormântare sînt, pentru cei rămași vii, cele mai active și mai propice consolării, într-atît de împovărați fiind de obligația de-a te ajuta să treci dincolo pe de-a-ntregul și decent, așa cum se cuvine, cu tot trusoul mortuar, cu tot ceremonialul statornicit de cînd lumea pentru un eveniment ca ăsta, și ei se străduiesc și-și rezervă satisfacția de-a o face cît mai bine și mai conștiințios, fără pic de ranchiună pentru timpul și efortul lor, aveau atîtea altele mult mai importante de făcut, dar acum totul e mult simplificat, nimic nu mai contează, doar aliniamentul la perfecțiunea acestei morți, pentru că nimic nu e mai impunător decît spectacolul unei morți adevărate și subite, prin asta ea poate deveni atrăgătoare chiar, prin prestația ei competentă, și mereu o nerăbdare, o mică tentație se nasc în gesticulația celor care-ți supraviețuiesc, în felul nestăpînit în care mediază ei cu cele veșnice pentru tine, în locul tău, cu mintea ageră, niciodată dezaprobatore, chiar dacă toate privirile sînt în pămînt și par a suferi în tăcere, și poate asta să însemne vorbele de invidie iritată care însoțesc o moarte rapidă, ușoară, neanticipată cu nimic nici de cel în cauză, cu atît mai puțin de ceilalți, „ce-repede-s-a-săvîrșit-săracul“, „nici-n-a-suferit“, „mai-bine-așa-decît-altfel“, „ce-moarte-frumoasă-cine-nu-și-ar-dori-o-păcat-doar-că-era-prea-tînăr“.

Cîte ceva din aranjamentul mobilierului este deja schimbat, o parte a veselei și fețe de masă niciodată folosite sînt

scoase la vedere, nimic nu se amîină, e momentul tuturor inițiativelor, există o coerență rudimentară pînă și în coborîșul și urcușul scărilor, în vocile șoptite, dar ferme, mai ales de fermitate și siguranță e acum mai multă nevoie ca oricînd, de brațe neezitante care știu ce vor și știu să dirijeze, în vreme ce rudele se străduiesc să asiste neputincioase și prosternate, cu brațe încrucișate, cu fețe nebărbierite și șaluri negre de împrumut, neapărat de împrumut de la femeile precaute și știutoare, cele care au trecut deja măcar o dată prin asta, și acum, grijulii, le păstrează, cu acele de păr înfipite-n ele și cu nelipsita lor piatră perlată. Și le păstrează atent împăturate în șifoniere, în colțurile alea, nerăscolite adesea timp de generații, cu gîndul la ai lor, la una sau unul de-ai lor care urmează, sau măcar la cei ai apropiaților lor, pentru că nu se știe niciodată cui îi vine sfîrșitul mai întîi. Ca să nu mai vorbim de cei veniți de departe. Mereu te lovești de astfel de rubedenii sosite cu ultimul tren, așteptînd să li se servească o cafea niciodată primită, să fie răsplătiți pentru drumul istovitor la care-au fost expuși pe nepusă masă, dar căroră nu li se răspunde nici la cele mai simple întrebări atît de nebăgați în seamă fiind, „cum s-a petrecut și cînd și de ce, și care au fost primele semnale de alarmă sau ultimele cuvinte ale răposatului, și de ce n-am fost înștiințați mai devreme, poate-am fi putut face noi ceva“. Și nici măcar descumpăniți, ei recurg în ultimă instanță la legătura directă cu cel mort, cel puțin asta li se îngăduie, să și-l dispute pe rînd, i se așază mortului în preajmă în răcoarea ușor fetidă a încăperii și-l privesc

cu atît mai multă afecțiune. Ar fi fost singurul de-aici cu care s-ar fi putut înțelege. Singurul. Păcat că tocmai el s-a dus, mare păcat. Tocmai el, care era cel mai uman, și generos, și bun. „Cel mai uman, asta e.“ Și nu mărturisesc nimă-nui valul de duioșie care-i copleșește, doar bolborosesc cîteva vorbe cu ochi umeziți în bătaia lumînărilor care-și agită flacăra în toate direcțiile simultan ca sub rafale de curent contradictorii, e și firesc, toate ușile au fost smulse din cadru nu se știe de cine, și ei i se adresează acum nemijlocit defunctului fără reținere și sfială, declamîndu-și vorbele alea ceremonioase mereu amîinate, asigurîndu-l de consternarea și regretul lor, de stupefacția și dezolarea lor, în vreme ce trupul neînsuflețit pare să se înalțe sau să se vâlurească pe alocuri, mai vizibil în zona stomacului sau în cea a toracelui, dacă nu în amîndouă simultan, vibrînd și amenințînd să răspundă cu un semn sau altul examenului lor de conștiință. Emfazei lor învinse.

Moartea scrisese și în dreptul lui Carasiniu verdictul. Un M care s-a vrut zdrobitor, o sentință care s-a crezut definitivă, cînd: eu-sînt-restaurator-de-artă, s-a auzit el pe el spunînd, deși nu răzbătuse nimic în afară, și nu-și poate explica nici acum, după cîteva ore bune, de ce-a ținut atunci, într-o clipă atît de nepotrivită, cea a revenirii lui la viață, să-și divulge meseria, cînd ar fi fost ultimul lucru care ar fi interesat pe cineva dacă s-ar fi aflat acolo, lîngă el, în capela în care se pomenise în acel moment. Și nu doar în acel moment, dar, în general, în zilele noastre se

consideră cu totul deplasat să aduci vorba despre asta, mai ales într-o întîlnire întîmplătoare, pe stradă sau într-un mijloc de transport, oricît de civilizat ar fi el, ori pe culoarele unor săli de spectacole, ori pe aleile unui parc, ori în răcoarea îmbietoare a bazinului de înot. Nicăieri nu se mai angrenează o conversație pornindu-se de la domeniul în care lucrezi sau prestezi servicii pasagere, nicăieri nu se mai leagă cunoștințe informîndu-l pe celălalt despre imediatele tale preocupări, un subiect care riscă să te dezamăgească nu doar pe tine pentru modul gratuit în care ai ratat o seară care, altfel, se anunța agreabilă, dar care amenință să-ți pună în gardă și interlocutorul asupra cine știe căror interese meschine pe care le-ai urmări cu detaliile și familiarismele tale. Cu atît mai mult, în postura de mort nu prea mai interesezi pe nimeni sub aspectul meseriei tale, acum ea însăși defunctă odată cu tine. Condiția de mort – chiar cu amendamentul de mort înviat, cum e cazul de față – exclude orice atingere cu vreo activitate lumească.

Dar lui Carasiniu i-au scăpat totuși cuvintele astea, de care își amintește întocmai că le-a spus: eu-sînt-restaurator-de-artă, uimit el însuși de opțiunea irațională a propriului glas. Iar cuvintele nu și le imaginase ieșind din el programat, elaborate și expulzate din creier, cum ies vorbele celor sănătoși și lucizi, ele scăpaseră cumva horcăite, poate din minima precauție de-a nu fi auzite deloc, pesemne de-asta se și închegaseră undeva, în stomac, și le regurgitase direct de-acolo, din lichidul și secrețiile gastrice, un mediu cald, opac și lubric atît de propice eschivării verbale.

A fost ca și cum creierul i s-ar fi mutat, provizoriu, în stomac. Așa cum, uneori, într-o indigestie, ne pare că inima a căzut în epigastru și palpită și funcționează acolo ca de când lumea. A fost prima lui respirație. O convulsie dure-roasă, un clămpănit fără sens la nivelul diafragmei, probabil cum își ținuse mâinile încrucișate pe stomac și nu pe piept timp de trei zile, sau poate o zi-două, nici asta nu știa încă, pentru că și la asta se gândi abia mai târziu. Cert e că în acel moment, al trezirii lui din moarte, mâinile nu-i erau pe piept, știe că se mirase îndelung și chiar se enervase puțin, și asta a fost primul lucru pe care l-a constatat înviind, în clipa în care a devenit atât de brusc, de radical și de profund conștient, încât a înțeles tot ce i se întâmplase. Iar nu cum se spune și cum auzise în relativ scurta lui viață, de numai douăzeci și șapte de ani – care ar fi fost cu adevărat scurtă dacă n-ar fi avut norocul (sau nenorocul) de-a se întoarce la viață –, că se întâmplă cu cei care-și revin dintr-o moarte clinică, și anume că sînt atât de speriați, încât pot înnebuni pe loc. Nu. În cel mai rău caz, albesc. Părul le încărunțește instantaneu, în chiar clipa acelei treziri, și nu gradat, în răstimpul celor trei zile, adică al celor șaptezeci și două de ore, adică al celor patru mii trei sute douăzeci de minute sau două sute cincizeci și nouă de mii două sute de secunde, în care fuseseră cu adevărat morți. Morți de-a binelea. Și iată ce înseamnă să fii mort timp de șaptezeci și două de ore (dar nu mai mult), Carasiniu o poate spune și el acum: înseamnă să nu respiri, să nu funcționezi, să fii părăsit ca pentru totdeauna

de propriul trup cu care ai avut atîtea intimități, să fii trădat de el fără nici cel mai mic avertisment, fără măcar o secundă de agonie – ca în cazul lui –, un trup pe care l-ai folosit după bunul-plac, de favorurile căruia ai abuzat pînă atunci fără probleme și fără s-o știi, și toate astea întîmplîndu-se acum la simpla comandă a nu se știe cui, a inimii sau poate a creierului, pentru că la mijloc e cu siguranță o toană a unuia dintre aceste organe, doar o toană, de vreme ce pe niciunul n-ai apucaseși să-l forțezi, să-l obosești, dovadă și moartea trucată, incompletă, în care unul dintre ele sau amîndouă (simultan) te-au adus. Carasiniu auzise și el demult că, trezindu-se în postura aceea asemănătoare cu a unor actori așezați în raclă, așa cum îi vezi în filmele de duzină, deși cu aceeași frecvență îi poți întîlni și în producțiile cu miză ale unor mari regizori, ei, acești morți nemorți cu totul, cred mai întîi că visează secvența, pentru că numai în vis te poți observa pe tine cu ochi detașat, ca și cum te-ai privi dintr-un colț opus sau din tavan sau în orice caz de undeva, de deasupra, dar în același timp și dintr-o parte, astfel că îți poți înregistra fiece grimasă cu de-amănuntul. Iar cel mai adesea te surprinzi în zdrențe sau, dacă nu, cel puțin cu straie neglijent agățate pe trup, de parcă în clipa în care te-ai îmbrăcat erai inconștient sau nebun sau neghiob sau neputincios, și acum, cînd te dibuiești pe tine acolo, în vis, în timpul visului, te uimește degradarea la care ai ajuns.

În ce-l privește, iată cum au stat lucrurile: prima imagine de care-și amintește este bustul lui ridicat, întocmai

cum își văzuse și mama proptindu-se brusc în șezut, cu ultimele pîlpîiri ale inimii ei bolnave, înainte de-a muri, pe trei sferturi inconștientă, într-o tentativă primară de-a se mai ridica o dată. Diferența dintre ei însă este că el se ridicase după moarte. Stătea și el acum în șezut, țeapăn, de parcă așa l-ar fi surprins *rigor mortis*. Au mai fost, în ordine, geana de lumină dinspre stînga, în întunericul profund, sentimentul că se afla în dormitorul lui și, imediat, senzația mîinilor încrucișate pe stomac. Frațiunea de secundă lucidă, a doua, în care a înțeles pe de-a-ntregul și în mod cu totul inexplicabil ce i s-a întîmplat: *moartea în care intrase și din care tocmai ieșea*. Își promise că un asemenea adevăr, prea crud pentru a putea fi îndurat, îl va anestezia, făcîndu-l să creadă că nu i s-a întîmplat nimic. Că un asemenea șoc grandios, mai spectaculos și mai diabolic decît cel al morții înseși, nu-l va lăsa să gîndească altceva pe moment, decît... da, iată, faptul că totuși nu se afla în dormitor, printre lucrușoarele lui. Dar unde? Nu recunosc încă locul. Se refugie degrabă în neplăcerea de a-și găsi mîinile încrucișate pe abdomen, și nu pe piept. Sigur, brațele neputincioase i-ar fi putut aluneca în efortul ridicării, mai ales că ridicarea i-a fost probabil una smucită. Carasiniu însă continua să-și crediteze intuiția din acel prim moment, care nu lăsa loc niciunui dubiu. Își bătuseră joc de el. Fusesse victima unei neglijențe, dacă nu chiar a unei răutăți! Din partea cui? Nu a cuiva implicat direct, știut fiind că familia e scutită de a-și atinge mortul...

Mortul? Care mort?!

Își simți globii oculari înghețați și, la fiecare încercare de a-i mișca, o usturime îngrozitoare. Percepu pentru prima oară absența lacrimilor binefăcătoare. Sub pleoape, lichidul care spală ochiul se evaporase. Dispăruse cu desăvîrșire. Orice încercare de-a clipi provoca un mic cutremur local, care-i declanșa mii de junghiuri. Poate nu erau decît așchiile neputinței de-a se concentra. Acum, tot ce trebuia era să se împace cu gîndul. Care gînd? Nu, nici asta nu trebuia să gîndească! Mai ales asta! Trebuia s-aștepte. Atît. Să amîne lovitura. Adevărul, din fericire, pîna acum abia îl îmbrîncise ușor. Adevărata lui prăbușire era revenirea din prăbușire, și el pe asta trebuia s-o îndulcească...

Auzi un tunet prelung, nu prea îndepărtat. După puținătatea zdruncinăturii, aprecie că era protejat de pereți, dar nu prea solizi. O... capelă? Dacă fusese deja îngropat? Își lipi îngrozit întrebarea de cerul-gurii. Simți că se sufocă. Vru să-și aducă brațele la piept, nu reuși nici să le clinească. Se opinti să-și răsucescă măcar torsul cumva, însă fără rezultat. Cu capul păți la fel. Părea turnat în piatră. Renunță. Se prefăcu că nu observă. Nu, nu fusese încă îngropat, de vreme ce se putuse ridica în șezut. Curios – își reluă raționamentul Carasiniu. Cu încheieturile brațelor încă rigide, cum de se ridicase numai din mijloc, un exercițiu pe care în viața reală îi era atît de greu să-l facă?

Se prăvăli pe spate, cu tot trunchiul, fără nici cea mai mică încordare a musculaturii. Căzu ca un balot. Nu simți nicio durere. Nu era trupul lui. Nu mai avea trup.